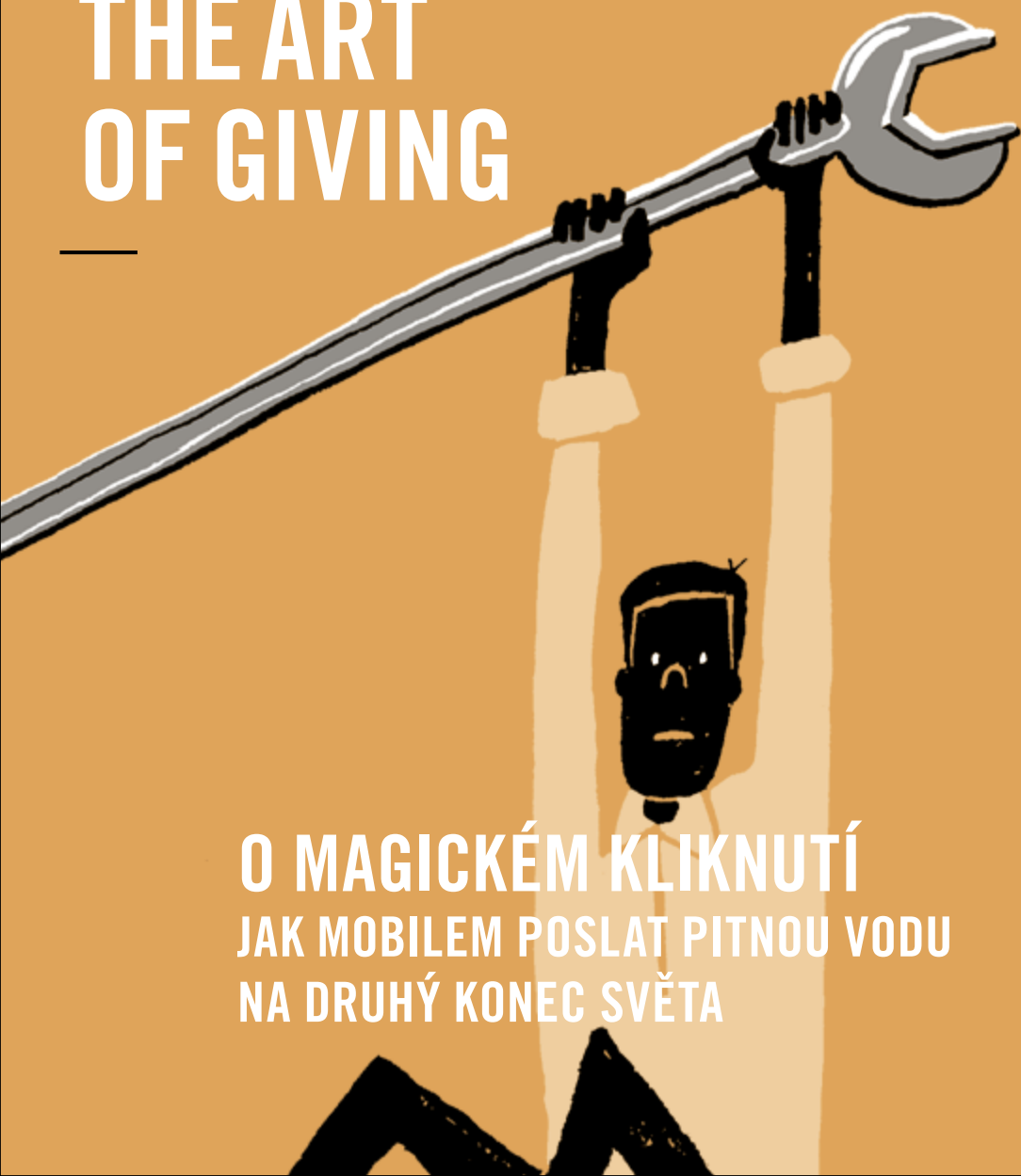

25 / LÉTO 2018

ČTVRTLETNÍK PRO OBNOVU
ČESKÉ FILANTROPIE

UMĚNÍ DAROVAT

THE ART
OF GIVING

O MAGICKÉM KLIKUTÍ
JAK MOBILEM POSLAT PITNOU VODU
NA DRUHÝ KONEC SVĚTA

↓ EDITORIAL

Vážení a milí čtenáři,
než se vrhnete do horkých letních dní, přečtěte si naše nejnovější číslo čtvrtletníku Umění darovat. Pochopíte z něj, že filantropie, o které po celou dobu své existence tento časopis píše, nikdy nebyla v tak dobré kondici jako dnes.

Ač se zdá, že se v posledních letech zhouplo kyvadlo mezi dobrem a zlem spíše k tomu druhému a je skoro nemožné se vyznat ve světě fake news, přičemž všechny mají vesměs za účel vyděsit člověka a vyměnit svobodu a kritické myšlení za ochranu od kohokoli (kdo to stoprocentně nemyslí s lidmi dobře), filantropie se nezadržitelně šíří jako živá voda. Už nikdo asi nezaměňuje filantropii za filatelistiku, jak mi v jednom rozhovoru vyprávěl ředitel Nadace Via Jiří Bárta.

Stát mimo filantropii začalo být pro úspěšné a majetné lidi divné, už to nepatří jen k povinnému kroku k prestiži, ale většina z těchto lidí pochopila, že peníze jsou energie a energie nemůže zůstat na místě, jinak vyprchává jinam nebo začne být ničivou. Energie musí téci a hodnoty, které majetníci dokázali svými schopnostmi vydělat, zůstanou jen tehdy hodnotami, když se o ně s ostatními podělí. Neznám dnes filantropa, který by do své filantropické práce nevložil své srdce. Většinou je to pro ně ještě větší vášeň, než byla peníze vydělat.

Toto číslo obsahuje dva rozhovory, které – a to Vám garantuji – přečtete jedním dechem. První je s Olgou Štrejbarovou, která je Vám už určitě známa pro svůj nápad Ježíškova vnoučata. Byla nominována na cenu Via Bona v kategorii Srdcař, kterou sice nevyhrála, ale je mojí osobní vítězkou. Vyvinula energii jak jaderná elektrárna a vytvořila dobročinný koncept, který měl takový potenciál, že ho převzal Český rozhlas a dotáhl k dokonalosti. Claire Costellová, s níž je tu druhý rozhovor, Vám také bude povědomá. Slavná expertka na šíření filantropie v USA se na našich stránkách objevila už před čtyřmi lety. Dává mi za pravdu, říká dokonce, že jsme vstoupili do druhého zlatého věku dobročinnosti. Není to skvělé?

Ráda bych se s Vámi tímto číslem rozloučila, předávám Umění darovat do dobrých rukou nového šéfredaktora. Bylo mi velikou ctí vytvářet tento časopis, jsem Vám vděčná za Váš čas a pozornost, kterou textům Umění darovat věnujete.

Přeji Vám krásné léto a inspirativní čtení,

Nora Grundová
šéfredaktorka

NÁŠ PŘÍBĚH NEKONČÍ

Iniciativa Giving Pledge, která od roku 2010 spojila 169 bohatých jednotlivců i rodin z celého světa rozhodnutých věnovat většinu svého majetku na dobročinnost, se rozrostla o dalších 14 členů. Nově příchodzími se stali např. Aneel Bhusri, zakladatel a CEO vývojářské firmy Workday, a jeho žena Allison Thoreson Bhusriová, zakladatelka Lemonade Capital, Reid Hoffman, zakladatel LinkedIn, a jeho žena, Ernest Rady, zakladatel a CEO American Assets Trust, a jeho žena a další. Mnoho filantropů přibýlo i ze Spojených arabských emirátů a Indie.

Veřejně prospěšná **organizace Sue Ryder** si letos připomíná dvacet let od chvíle, kdy v pražské čtvrti Michle vybudovala Michelský dvůr. V posledních letech se organizace kromě asistence zaměřuje i na poradenství, kterým provází seniora i jeho blízké na cestě stárím. Ředitel Sue Ryder Matěj Lejsal k tomu prohlásil: „Náš příběh nekončí, není hotovo. Stále se snad denně setkáváme s příběhy lidí, kteří zůstali se stárnutím sami, bezradní a bezmocní. Čím dál častěji jsou to blízcí těch, kdo stárnou – manželé, partneři, synové a dcery. Jsme přesvědčeni, že nikdo v Česku nemá být se stárnutím sám.“

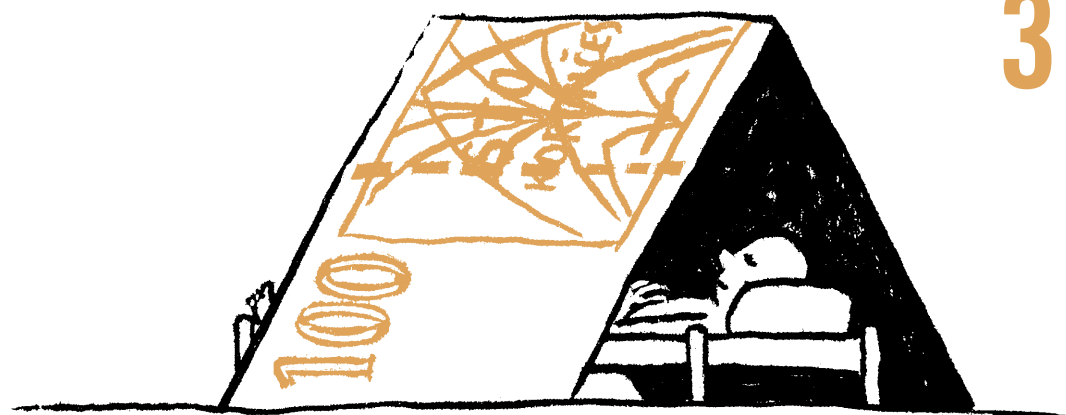
Počátkem května proběhla v aukční síni Christie's v New Yorku aukce předmětů a cenností ze sbírky loni zesnulého amerického miliardáře Davida Rockefellera a jeho manželky Peggy. Rekordní výtěžek **833 milionů dolarů (17,8 miliardy Kč)** má jít podle Rockefellerovy závěti na dobročinné účely.

Nápad Nocleženka, tedy předplacená noc pro člověka bez domova, neskončil se zimní sezónou. Pro zimní sezónu 2017/2018 jich bylo zakoupeno zhruba 30 000, každá za storkorunu a každá znamenala jednu noc pro bezdomovce v teple a bezpečí. Od 3. března se prodávají nocleženky na další zimní sezónu. Více na stránkách Armády spásy.

2

Jsou známi **vítězové letošní Ceny Via Bona!** Téma 21. ročníku cen Nadace Via bylo inovace a neobvyklé a moderní způsoby pomoci. V kategorii Mecenáš získal Cenu Via Bona Libor Malý, který se dlouhodobě věnuje podpoře neziskových projektů a organizací usilujících o pozitivní změny ve společnosti. V kategorii Dobrá firma si ocenění odnesl Naturfyt-BIO za aktivity v oblasti zlepšování života na Jesenicku. Vítězem kategorie Srdcař se stala Ludmila Böhmová, která přispívá ke zlepšení podmínek pro vzdělání dětí i učitelů ve Středoafrické republice. V kategorii Mladý srdcař obdržela nejvíce hlasů Petra Soukupová, která v 15 letech založila orchestr pro mladé a jeho prostřednictvím pomáhá na Broumovsku. V kategorii Závěť pomáhá veřejnost ocenila příběh Marcely Mejstříkové, která poté, co vyhrála svůj boj s rakovinou prsu, pomohla založit sdružení Mamma HELP podporující ženy s podobným osudem a v roce 2014 se mu rozhodla odkázat svůj majetek.

3

NA MOŽNOST ZAKOUPENÍ NOCLEŽENKY JSEM NARAZILA NÁHODOU DÍKY FACEBOOKU A JSEM ZA TO VDĚČNÁ. NERADA BYCH SE POUŠTĚLA DO PŘÍMÉ KONFRONTACE S NĚKÝM NA ULICI, NECHTĚLA BYCH TOTIŽ NIKOHO PŘIVÉST DO ROZPAKŮ, URAZIT APOD. NOCLEŽENKA JE TUDÍŽ SKVĚLÝM ŘEŠENÍM MÉ SITUACE. OCEŇUJI HLAVNĚ JEJÍ DOSTUPNOST A TRANSPARENTNOST.

Z dopisu Armádě spásy k projektu Nocleženka.

Zdroje: www.philanthropistnewsdigest.com, www.armadaspasy.cz, www.nytimes.com, www.glasspockets.com, www.varianty.cz, www.sue-ryder.cz, www.viabona.cz

KRÁSNĚ UPLAKANÉ VÁNOCE

TEXT: NAĎA STRAKOVÁ, FOTO: JAN TICHÝ (NADACE KARLA JANEČKA),
ARCHIV OLGY ŠTREJBAROVÉ A FACEBOOK JEŽÍŠKOVÝCH VNOUČAT

Před dvěma lety se setkali jedna reportérka a opuštěný senior. Nikdo se za ním na vánoční svátky nechystal. Olga Štrejbarová to změnila. Rozhýbala Český rozhlas a stala se vnučkou. Ježíškovou vnučkou.

4

Nezměrná víra v dobro člověka a síla pomáhat. To je Olga Štrejbarová, donedávna reportérka Českého rozhlasu a také zakladatelka projektu Ježíškova vnučata. Ten vloni splnil seniorům a seniorkám přes 14 tisíc vánočních přání. Olga Štrejbarová se stala jednou ze 17 výjimečných lidí ve Forbesu, je držitelkou ocenění Laskavec od Nadace Karla Janečka a byla nominována na cenu Via Bona v kategorii Srdcař. Jak se projekt rozjížděl, jaké změny jeho zakladatelce přinesl a co je v péči o naše prarodiče to nejdůležitější?

Jak jste na projekt Ježíškova vnučata přišla?

Díky své práci. Jsem v Českém rozhlase od svých 23 let. Za tu dobu jsem, i díky projektu Daruj hračku, navštívila mnoho dětských domovů, ale také právě domovů pro seniory. V jednom z nich jsem se v období Vánoc roku 2015 zeptala, jestli taky dostávají opuštění senioři dárky od veřejnosti. Pan ředitel se smál a říkal, že to se opravdu nikdy nestalo. Tak jsem se rozhodla to další Vánoce změnit. Pokusit se o to. A protože je na světě spousta hodných lidí, nebyl to až takový problém.

Projekt se nebývale rychle chytil a rozjel. Jak jste to celé zvládla?

Při prvním ročníku, kdy bylo všechno jen na mně a kamarádech, kteří se připojili, se nám podařilo udělat radost zhruba šesti stovkám seniorů bez rodiny. Tedy ne jen nám, ale hlavně ochotným dárcům se to podařilo. V redakci se mi, se svolením regionálního šéfa, kupily hromady dáreků a já je odškrtovala na seznamu vytištěném z Excelu. Ve srovnání s ročníkem dalším je to až úsměvné, ale vzpomínám na to ráda. Žila jsem tím. Mé snahy a nadšení si všimli kolegové v Praze. Výše postavení kolegové, jmenovitě Ondřej Nováček a Honza Pokorný, ředitel zpravodajství. Když jsem slyšela o Vánocích 2016 na červené na křižovatce z rádia v autě, jak říká, že jsem jeho vánoční hvězda pro ty stovky po letech šťastných lidí, tušila jsem, že by to mohlo znamenat velký krok v dalším směřování projektu. Přiznám se, že mě to v tom autě rozplakalo a zapomněla jsem se na zelenou rozjet, musela na mě troubit auta.

Další ročník, právě s pomocí profesionálního zázemí a hlavně množství posluchačů Českého rozhlasu, zapříčinil

Reportérka Olga Štrejbarová zviditelnila v Česku málo popsaný fenomén osamělých seniorů v seniorských domovech i v domácnostech a rozběhla projekt Ježíškova vnučata.

5

to, že se podařilo v domovech důchodců splnit přání 14 000 seniorům. To je číslo, které mě samozřejmě ve chvíli, kdy jsem stála na dvorku jihlavského Rozhlasu a rozhodla se Ježíškova vnučata rozjet, ani nenapadlo. Jsem za to Rozhlasu moc vděčná. Chci poděkovat celému týmu, i ostatním. Před Vánoci mi volali další lidé ze zpravodajského newsroomu a radili se se mnou, třeba jaké křeslo koupit, a pak za pár hodin volali s radostí v hlase, jak úžasné to předávání bylo. Vlastně to byly velmi uplakané Vánoce... Z radosti.

Nebála jste se, že by se to mohlo vymknout z ruky?

Milionkrát. Bála jsem se, že nějaký balíček nedorazí, kam má. Že v někom zažehnu důvěru, on konečně začne znovu věřit, těšit se na konkrétní den a najednou bude zklamaný. Toho jsem se bála strašně moc. Když do projektu vstoupil Český rozhlas, vedoucí projektu řekl na jedné z porad, že nesmíme počítat s tím, že budou splněna všechna přání. Já na to řekla, že musí. Začalo se přemýšlet hlasitě o tom, že je dokoupí zaměstnanci Rozhlasu. Nikdo z nich

nečekal tak obrovský zájem. Mně se vracely ve vzpomínkách ty desítky zpráv, které jsem každou noc vyřizovala, ty dotazy natěšených dárců, kteří chtěli pomáhat. Bylo mi naprosto jasné, že když se informace o Ježíškových vnučatech dostane zhruba ke třem milionům posluchačů, stane se něco neskutečného. Bála jsem se, že to pro rozhlasáky bude jen marketing, jen čísla poslechovosti a lajků na Facebooku. Opak byl pravdou. Drtivá většina rozhlasáků, kteří do toho byli namočení, tím žili. Plakali, dojímalí se, makali přes pracovní dobu, sami si vybrali „svého“ dědu nebo babi a vyrazili za nimi. Ten rozměr, který to díky Rozhlasu získalo, je nekonečný.

Změnil vás osobně úspěch Ježíškových vnučat?

Mě? Přemýšlím v čem. Snad v tom, že mám pořád méně a méně času. Do domovů jsem jezdila a vždycky jezdit budu. Našla jsem si tam spoustu přátel mezi babičkami a dědy, ale i pracovníky domovů

První rok pomáhali Olze Štrejbarové s projektem Ježíškova vnoučata přátelé. O rok později převzal projekt Český rozhlas.

6

důchodců, kterých si nesmírně vážím. To oni jsou naší hlavní „spojkou“. Těmi, co se na přání seniorů ptají, sepisují je s nimi, přepisují do databáze na internetu, pak zvedají desítky telefonátů od dárců, přijímají balíčky, schovávají, předávají... Jsou to hodiny a hodiny práce k té jejich, které je neskutečně moc. Jak fyzické, tak psychické. Projekt mi možná trochu otevřel oči a sundal růžové brýle. Víím, že někteří lidé jsou sami, protože rodinu odehnali. Nedokážu odpouštět často malicherné křivdy. Drtivá většina je ale těch, kteří jsou sami, protože je rodina sama vytěsnila.

Neumí si na mámu a tátu udělat čas. Což je samo o sobě velmi smutné. Ještě smutnější je to, že tak často lidé v domovech přichází i o svá vnoučata a pravnoučata.

Jak jste vlastně logisticky vyřešila rozvážení všech těch dárků?

V prvním ročníku to byl masakr. Nejprve jsem si myslela, že dárky rozvezu sama. Pak jsem pochopila, že bych se zbláznila. Poprosila jsem proto dárcy, aby je vozili nebo posílali do domovů sami. Já osobně, za pomoci kamarádek, jsem jela do Ždírci, Polné a Třebíče a moc jsme si to užily. Mimochodem, právě Třebíč byla první, která uvěřila. Teda její vedoucí sociální pracovnice Evička uvěřila. Když vám někdo pošle mail, že by chtěl

KDYŽ VÁS DRŽÍ BABIČKA ZA RUKU A NECHCE VÁS PUSTIT A OPAKUJE, ŽE JSTE JEJÍ PRVNÍ NÁVŠTĚVA PO PĚTI LETECH, POCHOPÍTE, ŽE TEN DÁREK V DRUHÉ RUCI PRO NI VLASTNĚ NENÍ TAK DŮLEŽITÝ. ŽE DŮLEŽITÁ JSTE VY, VAŠE PŘÍTOMNOST, VÁŠ ZÁJEM.

splnit zapomenuté sny svých klientů, ale vlastně neví, jak to dopadne. Těžko věřit. Osobní předávání bylo velmi dojemné. Když vás drží babička za ruku a nechce vás pustit a jen opakuje, že jste její první návštěva po pěti letech, pak teprve pochopíte, že ten dárek v té druhé ruce pro ni vlastně není tak důležitý. Že důležitá jste vy, vaše přítomnost, váš zájem. Právě proto jsem šťastná, že to pochopily i stovky, nebo spíše tisíce dalších lidí, kteří o minulých Vánocích vyjeli předat dárek osobně. A co víc – vra- cí se! Berou staroušky na výlety, k sobě domů, navštěvují je. To je to nejcennější, co mohl projekt přinést. A to, za co jsem nejvíce šťastná. Víím, jak moc to ty lidi na obou stranách naplňuje. My se třeba včera vrátili z výletu z Brna. Tam chtěla jet Andulka z domova ve Ždírci. Je to její rodné město. Nebyla tam asi 17 let. Tedy tak dlouho, jak dlouho je v domově. Syn se na ni vykašlal. A evidentně i na tátu, jehož zarostlý hrob jsme s Aničkou navštívili. Je to smutné, ale vám dojde,

že rodinu nemusí dělat jen společná krev. Proto díky všem „adoptivním vnoučatům“ za jejich čas a lásku.

Chcete s Ježíškovými vnoučaty pokračovat? Máte plán, aby se to dalo ukočírovat?

Netřeba nic kočírovat. Právě naopak. V českých domovech důchodců žijí tisíce osamělých seniorů. Tisíce. Víím, že slovo „osamělost“ je diskutabilní, ale pokud někdo přijede jednou měsíčně, aby natáhl ruku a vzal si důchod, a zase odjede, pak nepovažuji takového člověka za rodinu a pro mě je ten senior osamělý. Takových případů je opravdu velmi mnoho. Ať se domovy dál hlásí. Budeme rádi. Vše je teď v rukách Českého rozhlasu. Já jsem jim svoje „dítě“ předala do péče, protože jsem věděla, že bude v dobrých rukách. Že jediné tak bude mít správný dopad a osloví velké množství lidí. Naštěstí mě neodřizli. Brali mě jako poradce, člověka

7

Z původně jednorázového projektu, který měl přinést radost seniorům k Vánocům 2016, se stal celoroční fenomén. Stovky lidí se vydávají navštívit „své“ seniory a jezdí s nimi na výlety.

„Můžeme pomoci tam, kam si moc přeju dostat – v domácnostech. Tam, kde jsou ti staří lidé opravdu naprosto sami,“ říká zakladatelka projektu Olga Štrejbarová.

8

se zkušeností a nikdy mě jako „mámu“ nepopírali. To, co jsme společně prožili v předvánočním čase a o Vánocích, nás jako kolegy velmi spojilo a jako lidi otevřelo. Ale ať se se spoluprací s ČRo stane cokoli, nikdy Ježíškova vnučata neopustím, jsme spojení pupeční šňůrou a pro mě je návštěva domovů moje dávka životní energie, kterou se naštěstí nakazila i má osmiletá dcera, která se mnou jezdí. Maluje obrázky, dělá společnost babičkám a dědům, nahrazuje ztracené vnuče, a já si tak jistím to, že mě snad nikdy takto neopustí. To, že to vidí a společně to prožíváme, je podle mě ten nejlepší způsob výchovy, jaký může dostat.

JEŽÍŠKOVA VNOUČATA vznikla na podzim roku 2016 z nápadu novinářky Olgy Štrejbarové, jak zlepšit život opuštěných seniorů, které nikdo nenavštěvuje a kterým nikdo na Vánoce nedaruje dárky. S přáteli a později s kolegy z Českého rozhlasu oslovili stovky domovů pro seniory a podobná státní i soukromá zařízení. Jejich pracovníci vkládali přání svých klientů na stránky www.jeziskovavnuoucata.cz a posluchači Českého rozhlasu je začali plnit. Díky projektu bylo během dvou vánočních období mezi seniory rozdáno téměř 14 000 dárků (od kosmetiky po invalidní vozíky), přání a zážitků (např. let letadlem, zabijačka nebo návštěva letecké základny).

Myslíte si, že čeští senioři jsou v dobročinném světě opomíjeni víc než jiné skupiny lidí v nouzi?

Myslím si, že se to velmi lepší. Vezměte si Nadaci „Krása pomoci“, nebo „Lepší senior“, pak třeba „Život 90“, jednotlivé diecéze charit. Ti všichni velmi pomáhají a já mám radost, že se mi podařilo nás propojit. Můžeme si vzájemně hodně dát a pomoci. Hlavně tam, kam si moc přeju dostat – v domácnostech. Ne v domovech, ale v domácnostech. Tam, kde jsou ti staří lidé opravdu naprosto sami. Kde ani sestřičky na kus řeči nejsou. Tam je nás velmi potřeba. Tam je ta samota nejbolestivější. Tam teď společně míříme a vítáme pomoc sousedů, kteří nám o takových lidech řeknou.

U VNOUČAT NA PŘÁNÍ JDE O TO, ABY LIDÉ CHODILI NEJEN DĚLAT SPOLEČNOST DO DOMOVŮ, ALE I POMÁHAT. TŘEBA S DOPROVODEM DO KOSTELA NEBO K LÉKAŘI. ABY VĚNOVALI SVŮJ ČAS, KTERÉHO SE SESTŘIČKÁM NEDOSTÁVÁ.

Co by podle vás zlepšilo životy obyvatel domovů důchodců?

Já bych hlavně platila sestřičky a sociální pracovníky zlatem. Vykonávají neskutečně náročnou práci. Jsou na konci směny unavení jak fyzicky, tak psychicky. Před časem se konečně dočkali navýšení mzdy zhruba o čtvrtinu, přesto je to pořád smutně málo. Rozhodně ve srovnání například se sportovci nebo politiky. Ti dostávají několikanásobek jejich platu a mně to přijde velmi nespravedlivé. Na nich často závisí den seniora v domově. Na jejich úsměvu, ochotě, vstřícnosti, času... Když budou špatně placení, bude jich málo. A budou unavení a naštvaní. Takový člověk nemůže být dobrým společníkem a pomocníkem, i kdyby tisíckrát chtěl. Musí pak shánět dobrovolníky, kterých je málo. I na to se od jara, kdy vznikl „podprojekt“ Vnučata na přání, soustředíme. Jde o to, aby lidé chodili nejen dělat společnost do domovů, ale i pomáhat. Třeba s doprovodem do kostela nebo k lékaři. Aby věnovali svůj čas, kterého se sestřičkám nedostává.

Nedávno jste ve své kariéře ukončila jedno období a odešla z Českého rozhlasu.

Z rozhlasu jsem neodešla úplně. Reportérskou práci jsem dělala čtrnáct let. Byl čas odejít. Asi si umí málokdo představit, jak náročná je to práce. Jak je stresující a bez ohraničené pracovní doby. Můžete přijít do práce v šest ráno a odejít úplně vyždímaní před půlnocí a nikdo se nad tím nepodivuje. Přijde ale čas, kdy se začnete podívat vy sami, jak vám utíká život mezi prsty. Rozhlas mi dal obrovsky krásnou část života, ale je čas věnovat ho právě tomu, kdo ho teď potřebuje nejvíc, protože za pár let už o vaši přítomnost nebude třeba stát. Užívám si to moc, ale s rozhlasem se neloučím. Spojují nás dál Ježíškova vnučata. Díky externí spolupráci můžu návštěvy domovů dál natáčet a stříhat reportáže, které můžou změnit přístup posluchačů ke stáří. Anebo třeba jen cvrknout do nosu člověka, který právě pojedě autem, zastaví a zavolá svojí mámě nebo babičce, aby se jich zeptal, jak se má. Pak by žádná Ježíškova vnučata nebyla třeba a to by bylo vlastně to největší štěstí a výsledek našeho úsilí. Víím, je to utopie, ale já miluju pohádky a sny. Nebýt snu, není to, co je.

9

OLGA ŠTREJBAROVÁ (1982) Novinářka a reportérka se narodila v Jihlavě, kde vystudovala střední průmyslovou školu. Pubertální roky strávila v Třebíči. Před třinácti lety nastoupila jako reportérka do Českého rozhlasu. Při natáčení reportáže z domova důchodců ji napadlo začít plnit vánoční přání opuštěným seniorům. Projekt se díky podpoře ČRo rozrostl v celostátní aktivitu. Jejím heslem je **Není čas ztrácet čas.**

NA JEDNO KLIKNUTÍ

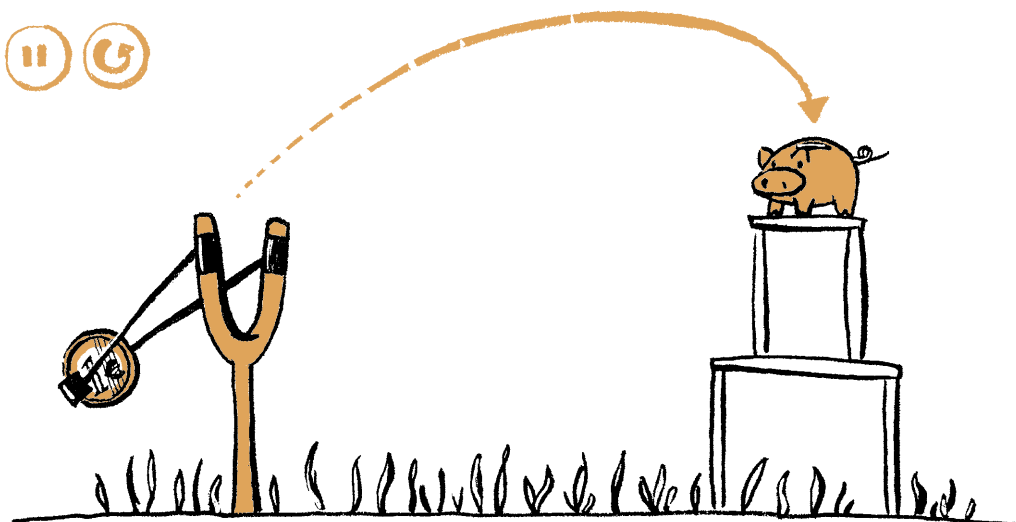
TEXT: HANA DE GOEIJ

Čím méně úkonů, tím větší šance, že lidé darují. Už nemůže být nic jednoduššího než darovat klepnutím prstu na displej telefonu. Share the Meal, Cradle nebo Charity Miles? Šest aplikací, které musíte znát, pokud se považujete za filantropa... a máte telefon.

Stejně jako mají dopad na zbytek světa, i dobročinnost ovlivňují technologie. Jak průběžně popisujeme v našem časopise, řada charitativních organizací zjišťuje, že bez efektivních digitálních nástrojů a komunikace to kupředu půjde jen ztěžka. A výzkumy to potvrzují. Podle zprávy „2017 Global Trends in Giving Report“, která každoročně zkoumá chování donorů po celém světě, se více než 94 procent z nich vyslovilo pro nutnost investovat finanční i lidské zdroje do vývoje charitativních mobilních aplikací. Jasně, nejjednodušší je

vhodit hotovost do nastražené kasičky. Ale jsme v 21. století a mluvíme o technologiích. S aplikací si vyberete, kam přesně peníze věnujete, kolik, můžete sledovat, co se s penězi stalo i jaká je vaše historie dobročinnosti, a nepotřebujete hotovost.

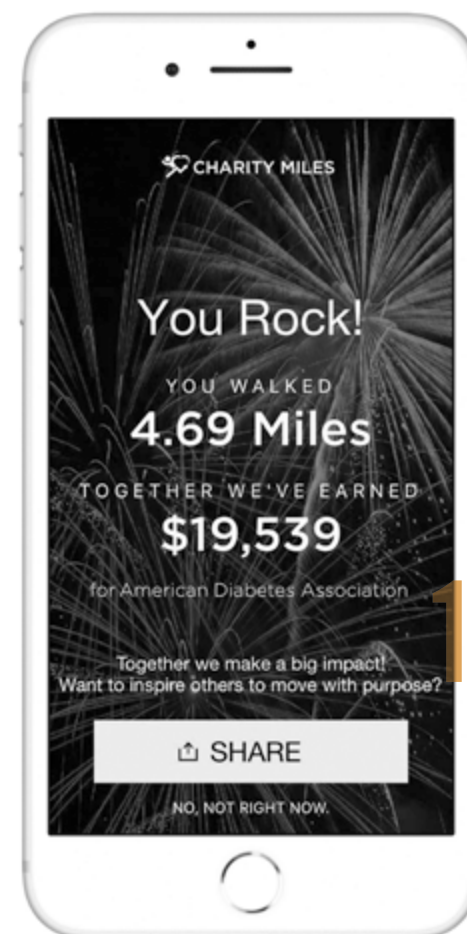
V žádném případě nejde o novinku, aplikací existuje už pěkná řádka. Mezi těmi nejuspěšnějšími se pravidelně objevuje šest následujících, přičemž ta poslední a nejslavnější, byla na počátku jen webovou stránkou. Rovnou si je na svém mobilu i vyhledávejte.

Cradle

Touhle aplikací je možná dobré začít. Je ideální pro ty, kteří chtějí přispívat na dobročinné účely, ale nejsou si úplně jisti, jak se to dělá. Cradle umožní lidem identifikovat, do kterého sektoru by rádi své prostředky věnovali, nabídne seznam relevantních organizací, pomůže určit, kolik dávat, a na závěr i nastaví platby. Logická námitka zní, že aplikace je jen tak dobrá jako seznam organizací, který nabízí, a ten bude proto postupem času růst. I díky návrhům uživatelů. Momentálně existuje něco přes rok. Nehleďte za tím žádnou inovativní službu, podobné přehledy charitativních organizací lze na internetu najít, jde ale o to, že aplikace celý proces maximálně zjednoduší a zrychlí. Tím pádem i zvýší šanci, že někdo s filantropií začne.

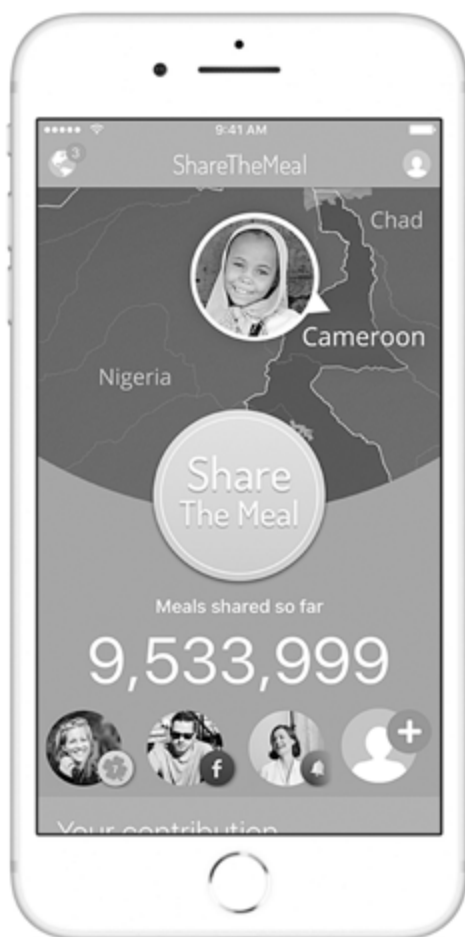
www.crunchbase.com/organization/cradle-2

Charity Miles

Aplikace, která funguje na platformách iOS i Android, umožňuje uživatelům vybírat peníze na charitu tím, že každý den chodí, běhají nebo jezdí na kole. Uživatelé si mohou vybrat z řady různých dobročinných organizací, kterým peníze za jejich sportovní nasazení poputují. Aplikace zaznamenává vzdálenost, kterou překonají, a za předpokladu, že uživatelé vše zveřejní na Facebooku nebo na Twitteru, vybrané organizaci poputují peníze od korporátních sponzorů. Mimochodem, jestli si myslíte, že jako cyklisté jste štedřejší, tak se mýlíte. Za uběhnutou míli je cena vyšší než za tu ujetou. K vyrovnání skóre je třeba ujet 2,5× tolik.

<https://charitymiles.org>

Share The Meal

Tuto aplikaci uvedl na svět World Food Program OSN a skrze ni bojuje proti globálnímu hladomoru. Na aplikaci stačí kliknout a věnujete 50 centů na to, aby bylo jeden den nakrmeno jedno podvyživené dítě. Větší jednorázové sumy pak logicky nakrmí větší počet lidí. Aplikace byla spuštěna na podzim v roce 2015 a do dnešního dne bylo díky ní vydáno téměř 24 milionů jídel. Zároveň získala řadu ocenění za design a inovativnost. Google ji v roce spuštění jmenoval jednou z nejlepších aplikací vůbec.

<https://sharethemeal.org>

One Today

Aplikace vytvořená Googlem apeluje na uživatele, aby každý den přispívali drobnou sumou na vybranou charitu. Funguje pod heslem „Dej trochu, změň mnoho“ a umožňuje přímo zjistit, co se za mé peníze změní. Například za čtyři dolary můžete podle aplikace zaplatit dítěti se zápallem plic léčbu antibiotiky, za jeden dolar nakrmit čtyři děti v Sýrii. Uživatelé mohou jednoduše procházet seznamem podobných nabídek s odpovídající cenou a vybrat si, co chtějí dnes změnit.

<https://onetoday.google.com>

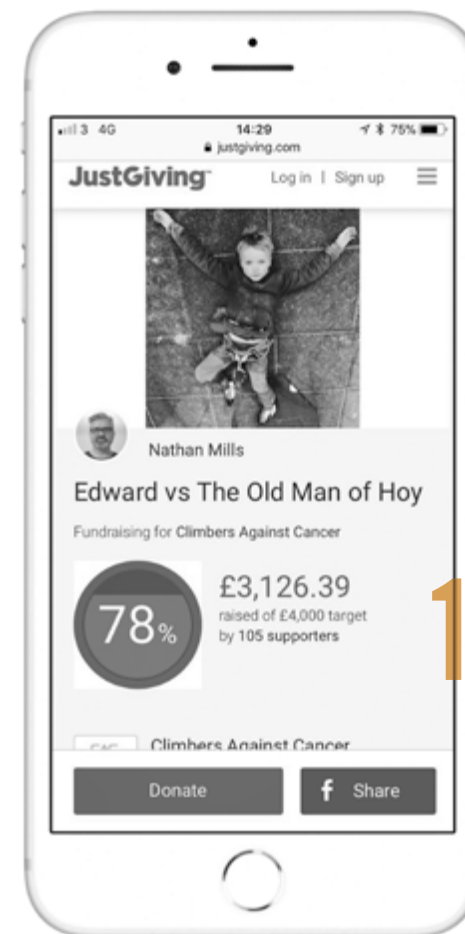

Coin Up a Movements

Tyto dvě aplikace jsou založeny na úplně stejném principu, umožní vám věnovat peníze z každého nákupu tím, že jeho cenu prostě zaokrouhlí nahoru. Samozřejmě ale jen v případě, že platíte kartou, která je k aplikaci přihlášena. Peníze se stáčí ve virtuální pokladniče nebo mohou jít rovnou na účet vybrané charity. Uživatel si nastavuje maximální výši měsíčního příspěvku. Aplikace vás pak skrze fotky, videa a články informují o vývoji aktivity, na kterou jste přispěli.

www.coinupapp.com

www.movementsapp.com

Just Giving

Jedna z nejstarších online platform pro dobročinné účely vznikla ve Velké Británii už v roce 2001. Do té doby bylo skrze ni vybráno 4,5 miliardy dolarů a financovány projekty ve 164 zemích světa. Platforma momentálně sdružuje téměř 26 tisíc charitativních organizací, škol a soukromých projektů a prostředky na ně věnovalo více než 22 milionů lidí. To vše je dostupné dnes samozřejmě i skrze mobilní aplikaci, která například posílá upozornění, když někdo přispěje na váš projekt.

www.justgiving.com

DRUHÝ ZLATÝ VĚK DÁVÁNÍ

TEXT: JAN MÜLLER, FOTO: MIKULÁŠ KARPETA A JUDY SIROTA ROSENTHAL

Claire Costellová je ve filantropickém světě, který se rozšiřuje, pojem. Jedna z největších amerických odbornic na dobročinnost, která učí nejbohatší z nejbohatších a jejich bankéře, pravidelně přijíždí do České republiky vysvětlit, jak jednoduchá, úžasná a terapeutická může filantropie být. Tentokrát se s ní setkal a setkání popsal Jan Müller, dlouholetý šéfredaktor mnoha časopisů, který se do světa filantropie právě chystá vstoupit.

Claire Costellová jezdí již deset let pravidelně do Prahy evangelizovat tuzemské podnikatelstvo. Jestliže používám teologický příměr, pak přeháním jen trochu. Není snad rozdávání majetku způsobem, jak dát – byt ex post – smysl jeho hromadění? S Claire mluvíme o tom, že peníze jsou speciální formou energie. Jsou totiž potencialitou nejrůznějších věcí, služeb, zážitků, emocí, za které je lze směnit. Posedlost naší civilizace penězi vyvěrá z onoho podivuhodného způsobu, jakým dokážeme skrz peníze transformovat energii. Dalo by se říct, že peníze zakřivují časoprostor. Jen si vezměte, že do papírků emitovaných centrálními bankami či do pouhých čísel na účtě lze uschovat vynaloženou energii, kterou lze v libovolné budoucnosti libovolným způsobem opět uvolnit. Vydělat peníze a utratit je. Peníze nejsou dobré ani špatné. Je to surová, potenciální energie. Dávání jim dává smysl, protože dávání je perfektně symetrické s jejich vyděláváním. Je to jako nádech a výdech. Získat a dát. Nahromadit bohatství. A pak jím obohatit ostatní.

Ptám se Claire, jak vlastně pracuje se zámožnými lidmi. Jak se rodí ten moment uvědomění, proč a kolik by mohli začít dávat. Mluví o psychologickém procesu. Vždy je třeba prý

najít nějaký spouštěč. Například nějakou vzpomínku, emoci, často z dětství. Někdy trvá, než si byznysmen uvědomí, proč a komu chce věnovat část svého majetku. Claire si pochvaluje, že čeští podnikatelé během posledních let jejich návštěv v tomto smyslu dozrávají. „Mají více holistický pohled na svou životní zkušenost, chápou, že nejde o čistě finanční otázku. Lépe chápou sami sebe a toto porozumění dokáží vtělit do procesu dávání.“

Walk your talk

Jak by Claire doložila stále rostoucí trend filantropie v USA? „Říkáme tomu druhý zlatý věk dávání. První byl před sto lety za Carnegieho a jeho vrstevníků. Časopis Forbes nyní uveřejňuje seznam nejen nejbohatších lidí, ale také největších filantropů. Ale filantropie se netýká jen bohatých, je to stejně tak záležitost střední třídy. Média se filantropickými příběhy víc zabývají. Třeba i charitou celebrit, kterou mimochodem řada lidí nepovažuje za čistou filantropii, protože to plní funkci PR. Ale i mezi celebritami je řada lidí, kteří to myslí upřímně. Nejde jen o nějaký výkřik, abych se ukázal. Například Matt Damon se dlouhodobě věnuje programům kolem čisté vody po celém světě. V angličtině tomu

„První zlatý věk dávání byl před sto lety za Carnegieho a jeho vrstevníků. Forbes dnes uveřejňuje seznam nejen nejbohatších lidí, ale také největších filantropů,“ říká Claire Costellová.

říkáme „walk your talk“, tedy dělej to, o čem mluvíš. A kultura dávání postupuje celou americkou společností, například na veřejných školách je filantropie praktikována studenty jako přirozená součást jejich výuky. Filantropie opravdu není jen o Billu Gatesovi. Když se scházely peníze na opravu škod po hurikánu Katrina, zjistilo se, že ti s nejnižšími příjmy dávali poměrově nejvíc.“

Namítám, že v USA se ovšem také setkáváme s rostoucí nerovností, střední třída slábne, bohatí stále bohatnou, superbohatí superbohatnou. Může být filantropie lékem na tuhle sociální chorobu? Claire říká, že částečně ano. „Předloni bylo v USA rozdáno 390 miliard dolarů. Podrobnosti najdete na givingusa.org.

Každý rok tento objem roste. Ani takto velká částka na řešení nerovnosti samozřejmě nestačí. Důležité ale je, že čím dál víc filantropických programů se zaměřuje přímo na změnu politiky, která vede k růstu příjmové nerovnosti. Jde o to najít přesně ten moment, který může změnit třeba legislativu, aby to vedlo ke zlepšení situace. Takové problémy umožňují lidem odpovědět na otázku, kdo jsem já jako donor. Mám rád dávání jednoho jednomu, nebo mě zajímá systematická změna? Takže se chci stát součástí něčeho většího, co změní třeba

DŮLEŽITÉ JE, ŽE ČÍM DÁL VÍC FILANTROPICKÝCH PROGRAMŮ SE ZAMĚŘUJE PŘÍMO NA ZMĚNU POLITIKY V USA, KTERÁ VEDE K RŮSTU PŘÍJMOVÉ NEROVNOSTI.

Světově renomovaná expertka na filantropii Claire Costellová pravidelně přijíždí do Prahy. Letos tu přednášela advokátům..

politickou praxi a umožní lepší život velkému množství lidí? Proto je filantropie tak idiosynkratická, každý zde může najít svou cestu.“

Řekni mi, jak dáváš

Takže platí to okřídlené: Řekni mi, jak dáváš, a já ti řeknu kdo jsi? „Přesně tak,“ kývá Claire hlavou. „Třeba každá rodinná filantropická nadace je zcela výjimečná. Nejsou zde žádná obecná pravidla, jak má filantropie fungovat. Je úžasné, že opravdu každý může dávat. Můžete dát někomu půlku svého sendviče. Můžete dávat, aniž by vás to stálo mnoho peněz. Je to jen otázka kreativity. Každý si může najít cestu.“

Protože právě zakládám nadační fond pro jednu velkou českou mediální firmu, ve kterém se budeme zabývat otázkou dětí a informačních technologií, ptám se Claire na to, co by mi poradila do začátku. „Důležité hlavně je, aby lidé chápali, co tím tématem chcete říct. Proč by vám měli fandit, nebo nejlépe posílat nějaké peníze.“

Claire je v Česku poněkolkáté. Pokaždé postoupí ve výkladu, co je filantropie a proč je dobré do ní pustit

svůj majetek, dál. Privátní bankéři už nejsou udiveni, už neodmítají o možnosti filantropie mluvit se svými klienty. Už to jejich klientům přijde vzrušující. Před deseti lety to bylo naopak. Jezdit do Česka je pro Claire Costellovou intelektuálně stimulující, říká, protože filantropie u nás funguje v porovnání se Spojenými státy velmi krátce. Namítám, že důvod není jen v éře socialismu, ale také v tom, že ve střední Evropě je tradičně silný stát. Německý kancléř Otto von Bismarck na konci 19. století zavedl první systém sociálních programů, welfare state, ze kterých vyrostl evropský sociální stát, jak ho známe dnes. A elitní američtí ekonomové jako Paul Krugmann ho dávají Američanům za vzor. Především v době, kdy se nerovnost mezi bohatými a střední třídou zvětšuje tak, že se vrací až do období před 1. světovou válkou zvaného Belle Epoque, jak na datech ukázal francouzský ekonom Thomas Piketty ve své vlivné knize Kapitál pro 21. století. Claire souhlasí. Ano, v její rodné zemi filantropie do jisté míry supluje státní politiku. Skoro bych zavtipkoval, že v Evropě Spojeným státům kvůli velkým sociálním rozdílům mezi bohatými a vzdělanými městy a venkovským středozápadem přezdíváme

JE TO NĚKDY VÝZVA, OTEVŘÍT LIDI, KTERÍ NAHROMADILI VELKÝ MAJETEK. NAJÍT KLÍČ K JEJICH SRDCI. A PAK ZJISTÍTE, ŽE TO SRDCE JE VELMI LASKAVÉ. I PO TĚCH LETECH STÁLE ŽASNU, JAK ŠTĚDRÍ DOKÁŽÍ LIDÉ BÝT.

„nejbohatší rozvojová země“. Ale nevím, zda by jí to přišlo vtipné, tak si to nechávám pro sebe.

V rozhovoru, který věnovala Umění darovat před čtyřmi lety, Claire vyprávěla o jednom dosti uzavřeném podnikateli, který věděl, že chce dávat, ale nevěděl jak. Dlouho se s Claire scházel a povídali si celkem o ničem, až jednoho dne si vzpomněl na příběh ze svého dětství, kdy žil v chudobě. Seděl na nádraží, byla mu zima a někdo z Armády spásy mu podal hrnek kafe. Ta vůně kávy mu zůstala v podvědomí. V momentě, kdy tento příběh Claire

vyprávěl, se rozhodl odkázat majetek právě Armádě spásy. A takových příběhů nasbírala Claire za svou kariéru spoustu. Musím jí vyseknout poklonu: Děláte fakt skvělou práci. Musíte být šťastný člověk. Usmívá se: „Ano, jsem šťastná. Je to někdy výzva, otevřít lidi, kteří nahromadili velký majetek. Najít klíč k jejich srdci. A pak zjistíte, že to srdce je velmi laskavé. I po těch letech stále žasnu, jak štedří lidé být.“

Claire Costellová se také zabývá problematikou filantropie v souvislosti s ženskou otázkou v rozvojových zemích. Filantropové by podle ní měli mít při finanční pomoci na paměti, že statisticky dívky a ženy vracejí své rodině a společnosti v místě bydliště více než muži.

CLAIRE COSTELLOVÁ Vystudovala právo a následných dvanáct let platila za prominentní právničku. Ve svém volném čase se věnovala dobrovolným charitativním aktivitám a filantropii. Jednoho dne zjistila, že na právníčinu nemá čas, a tak se do filantropie ponořila docela. Při amerických bankách založila konzultační divizi, na kterou se obraceli a obrazení klienti i samotní privátní bankéři. Od roku 2008 je Claire Costellová výkonnou ředitelkou Philanthropic Solutions při Bank of America. Založila Philanthropic Advisory Service v Citigroup, jedné z největších světových bank. Vzděláním právnička patří ve Spojených státech k největším odborníkům na filantropii. Její klienti pocházejí z vlivných a bohatých amerických rodin. Costellová také založila celosvětový fond Meaningfull Assets, díky němuž dokázala vzájemně propojovat donory kdekoli na světě.

JAK ZACHRÁNIT INFORMACE

TEXT: NORA GRUNDOVÁ, FOTO: ARCHIV NFNZ

A s tím i liberální demokracii. Financování médií je v krizi a jejich majitelé škrtí rozpočty redakcí na hranici přežití a smysluplnosti. Před dvěma lety se dvanáct osvícených podnikatelů v Česku rozhodlo nezávislou žurnalistiku zachránit finanční podporou. Založili Nadační fond nezávislé žurnalistiky.

„V srpnu to budou dva roky, co fond vznikl. Má za sebou fázi stabilizační, daří se nám podporovat menší nezávislá média, kterým jsme už rozdali zhruba deset milionů korun,“ říká mi ředitel nadačního fondu Josef Šlerka. „Teď jsme ve fázi rozvahy kudy dál. Budeme pokračovat v podpoře malých médií a budeme podporovat a propagovat novinářskou práci. Chceme ale také směřovat k mapování současné mediální scény. Rádi bychom vytvořili přehlednou mapu vlastníků médií, kde a v čem podnikají, výzkumy a čísla, elementární hodnotové hodnocení kvality obsahu.“

Když před dvěma lety v Praze vznikl na evropské poměry extravagantní fond, novináři zpozorněli. Znělo to výborně, ale zkušenost praví, že z mnoha atraktivních projektů nakonec vystoupila účelová agenda. A tak jsem si počkala, co se z toho vyklube. A vyklubal se z toho skutečně fond s cílem podporovat nezávislou žurnalistiku. Pro mě nejzajímavější na celé věci je, že ho nezaložili novináři, kteří zpravidla naléhavost systematického a kvalitního zpravodajství chápou. Založili ho lidé, kteří mají přežití smysluplné žurnalistiky na srdci úplně stejně. Otci zakladateli Nadačního fondu nezávislé žurnalistiky (NFNZ) jsou podnikatelé a právníci.

Pointa vzniku NFNZ stojí přímo na jejich webu: „Myšlenka založení fondu

vznikla při setkávání skupiny podnikatelů nad tématem médií a politiky v Prague Business Clubu. Všichni členové se v diskuzích shodli na definici problému i na hodnotové orientaci a roli nezávislých médií ve společnosti i politice. Skupina zakladatelů se také shodla na nutnosti vytvoření nového modelu podpory nezávislých médií.“

Dvanáct podnikatelů do fondu dalo dvanáct milionů korun. Ale skupina je otevřená, k fondu se přidávají další podporovatelé, dnes je jich zhruba padesát a ideálně by jich prý bylo kolem tří set. „Nepořádáme žádné sbírky, nemáme kampaně, orientujeme se na velké dárce a apelujeme na jejich odpovědnost vůči společnosti. Snažíme se vytvořit pospolitosť mezi lidmi, nejde nám o jednorázové dárcovství,“ vysvětluje Josef Šlerka.

Fond je ryze český. „Je přiměřeně konzervativní, nepřijímáme kupříkladu peníze od státu ani od jiných fondů, žádné norské fondy a podobně, procedury příjmu jsou poměrně tvrdé. Také nepřijímáme peníze z obchodování se státem a ze zbrojařského průmyslu. Dvakrát se stalo, že jsme příspěvek nepřijali a nepokračovali se zájemci v debatě.“

Darem peníze a čas

„Pomocí grantů, cen a odborné asistence podporují především jednotlivé redakce a jednotlivce, kteří se věnují seriózní

Mgr. Josef Šlerka (1974) je specialistou na kvantitativní analýzu dat ze sociálních sítí. Od srpna roku 2017 je ředitelem Nadačního fondu nezávislé žurnalistiky.

novinařině a ctí principy liberální demokracie,“ píše se dále v jejich prohlášení. Fond podporuje zpravodajské weby, které se pohybují v investigativní žurnalistice, jako Hlídací pes, dále České centrum pro investigativní žurnalistiku, časopis Reportér, server Neovlivní.cz či jednotlivce, jako reportérky Adélu Tallisovou Dražanovou a Magdalenu Sodomkovou.

Nejznámějším materiálem, který díky podpoře fondu vznikl, byla série investigativních reportáží z prostředí nejhorších placených zaměstnání v Česku pro online deník A2arm Hrdinové kapitalistické práce novinářky Saši Uhlové. Spolu s režisérkou Apolenou Rychlíkovou téma proměnily i ve film Hranice práce.

Jak tedy rozdávání grantů funguje? „Vyhlašujeme dvakrát do roka grantové řízení, s podporami až půl milionu korun. Kandidáti představují svá témata,

za kterými chtějí jít, co nejkonkrétněji. Pak zasedne rada dvanácti expertů na média z celé republiky, posuzují projekty, správní rada dělá slyšení a baví se s lidmi, kteří postoupili do druhého kola. Zkoušeli jsme různé formáty, tento ponechává největší svobodu.“

Demokracie potřebuje pomoc

Šlerka opakovaně zmiňuje potřebu diversity, tu fond podporuje, do obsahu autorům nikdo nemluví.

Situace v českých médiích je závažná až tak, že začíná ohrožovat samu podstatu liberální demokracie. Většinu médií vlastní čeští oligarchové a novináře očerňuje prezident Miloš Zeman, který by je v nadsázce nechal likvidovat. Šlerka

NEPOŘÁDÁME ŽÁDNÉ SBÍRKY, NEMÁME KAMPAŇ, ORIENTUJEME SE NA VELKÉ DÁRCE A APELUJEME NA JEJICH ODPOVĚDNOST VŮČI SPOLEČNOSTI.

pokračuje: „Diverzita médií je podmínkou liberální demokracie. V dnešní době je společnost v turbulencích a může se překotit do autoritářských forem nebo do ukradeného státu.“

Zavedené zpravodajské domy už něco takového nedělají. A to ze dvou hlavních důvodů: Jednak jsou jejich rozpočty škrcené na minimum, protože inzerce už nenese, co kdysi nosívala. Druhý důvod spočívá v majitelích, většinou oligarchách, v jejichž portfoliu činí mediální aktivity pár procent.

Není tedy čas na analyzování, není čas na systematické sbírání informací a faktů a soustředěnou žurnalistiku, noviny se soustředí na kvantitu, tedy krátké pseudozprávy, které jsou často kompilacemi z jiných médií nebo jen impresemi autorů. Jak říká moje kolegyně, úspěšná česká novinářka, která dopisuje z Prahy pro New York Times Hana de Goeij, podstata problému pravděpodobně tkví v tom, že čeští majitelé svá média nemají rádi. Srovnává právě s New York Times, bez diskuzí nejlepším deníkem na světě. „Deník NYT patří od konce 19. století rodině Ochs Sulzberger a je jejím hlavním byznysem. Když vstupovala společnost na konci 60. let na americkou burzu, rodina se rozhodla vydat dva typy akcií, z nichž každý má jiná hlasovací práva. To proto, aby o deníku vždy nakonec rozhodovala rodina, a ne externí investoři,“ říká Hana. „Finanční krize kolem roku 2009 společnost zasáhla, stejně jako většinu mediálních domů, krutě. Museli odprodat divize, půjčit si peníze od mexického miliardáře. Majitelé si přestali vyplácet dividendy, které byly zdrojem jejich příjmů. Dělalí vše pro to, aby se úsporná opatření minimálně dotkla toho nejcennějšího, jejich newsroomu.“

NADAČNÍ FOND NEZÁVISLÉ ŽURNALISTIKY vznikl v srpnu roku 2016 při setkání skupiny podnikatelů nad tématem médií a politiky v Prague Business Clubu. Dvanáct podnikatelů (mezi nimi i známí čeští filantropové Libor Winkler či Petr Cichoň) vložilo do fondu dvanáct milionů korun. Jeho ředitelem je Josef Šlerka, odborník na analýzu dat ze sociálních sítí a vysokoškolský pedagog. Dvakrát ročně vyhlašuje granty, novinář se také může ucházet s vlastními tématy. NFNZ podporuje redakce nezávislých médií, která nejsou vlastněna oligarchy, a jednotlivce. Nejznámějším materiálem, který NFNZ podpořil je série textů Saši Uhlové Hrdinové kapitalistické práce, při jehož vzniku autorka na vlastní kůži vyzkoušela nejhůř placené práce u nás.

Sulzbergerové totiž podle Hany věří, že jsou na světě proto, aby deník New York Times zachovali a ochraňovali. „O kterém z našich mediálních magnátů by se to dalo říct?“ ptá se mě sugestivně Hana. „A příležitosti byly, jen by bylo nutné mít svá média rád. Bohužel smyslem života Andreje Babiše rozhodně není kvalita MF Dnes, pánové Křetínský a Tkáč svůj Blesk možná ani nečtou a pan Bakala si převážnou většinu času užívá čerstvého alpského vzduchu ve Švýcarsku.“

Pak díky penězům fondu vzniknou Hrdinové kapitalistické práce, texty postavené na osobní zkušenosti – dříve pravidlu novinářské práce – a jejich kvalita ční viditelně vysoko nad každodenní psavou honičkou novinářů.

Josef Šlerka chce však mluvit i k veřejnosti. „Hodláme také podporovat rozvoj mediálního trhu v širším smyslu. Český trh je v mnoha ohledech konzervativní, je posledním v Evropě, kde není obsah placený, lidé si tu nezvykli za novinářské informace platit. Je tu obrovská nadprodukce motivovaná ekonomicky za poklesu kvality.“

Nezisková média

Granty na něco takového, jako je žurnalistika, mají zvláštní historickou příchuť. Dříve stáli za uměním, za vědeckými výzkumy i za novinařinou osvícení a bohatí mecenáši. Stojí za hlubší zamyšlení, proč se lidé přestali o skutečně hluboké, časově náročné články zajímat. Je přitom mnohokrát ozkoušené, že nezávislá novinařina je životně nutnou součástí fungující demokracie.

K nejstaršímu deníku v zemi Philadelphia Inquirer vznikla v roce 2016 nezisková organizace, jeho miliardářský

majitel Gerry Lenfest vlastnictví předal organizaci. Považuje to za nejdůležitější profesionální a zároveň občanský krok ve svém životě.

V USA podporují novinařinu nadace rodin Fordů i Rockefellerů, the Knight Foundation, Nadace Billa a Melindy Gatesových, Nadace Revy a Davida Loganových miliony dolarů. Open Society Foundations George Sorose rozjelo projekt Independent Journalism Program, který podporuje nezávislou žurnalistiku mezinárodně. V roce 2010 zase v Anglii filantropický pár Elaine a David Potterovi založili Bureau of Investigative Journalism (Úřad pro investigativní žurnalistiku). Podmínkou je, že jde o investigativu ve veřejný prospěch. Jde tedy o témata od vojenského použití dronů přes financování politických stran, lobbying farmaceutických firem po osud uprchlíků bez dokumentace. Vše z vyjmenovaného vyžaduje měsíce týmové práce. Jen grant nebo jiný způsob finanční podpory dává

Nejviditelnějším loňským projektem, který NFNZ podpořil, byla série textů Saši Uhlové, kde popsala provozy nejhůř placených prací u nás.

takové privilegium do jinak low-costově vedených redakcí.

Těžko říci, jestli dobročinné financování novinařiny je a bude hlavní cestou, až výdělečně pojatá média zmizí – protože už jen prodělají. Že investigativní novinařina přežije jen s podporou nadací a fondů, není nijak nové zjištění. Tvrdou ránu novinařině zasadil paradoxně internet a informační weby, které doufaly, že se k nim přesune bohatá inzerce. Nestalo se. Zato na média začali útočit politici, podnikatelé, populisté všeho druhu, různé státy dokážou ovlivnit výsledky voleb ve státech jiných, sociální média nedokáží šíření dezinformací žádným algoritmem zabránit.

V posledních dvou letech však lidem začíná docházet, jakému nebezpečí se vystavují, nechají-li nezávislou novinařinu odumřít.

PRÁCE VŠEHO DRUHU

Asharfi Lal je čtyřicetiletý chlapík. Žije v indickém státě Uttarpradéši, kde je neustálý nedostatek pitné vody. V roce 1981 místní vláda nechala vybudovat tisíce studní a tzv. „Dekáda vody“ (1981–1990) znamenala spousty pump, ovšem bez plánu údržby.

Když pumpy přestávaly fungovat, úředníci dali dohromady týmy opravářů. Toho si všiml tehdy šestnáctiletý Asharfi, vyrobil si vlastní nástroje, nacvičil si opravu na vlastní pumpě a vstoupil na čas mezi státní opraváře. Dalších 24 let opravoval pumpy soukromě a vybudoval si renomé, že umí opravit úplně cokoliv.

Když chtěl Asharfi rozšířit podnikání, zrovna přišla charitativní organizace Charity: Water do Uttarpradéše s programem, který představoval investici 64 000 dolarů do čtyř vybraných opravářských center včetně Asharfiova! 21 vyučených opravářů dostalo kvalitní výstroj a pokyn opravit do konce roku 50 studní. Ovšem týmy za 14 měsíců opravily pump 1 134! Dopracovaly se do takové formy, že 93 procent žádostí vyřizují do 24 hodin. Asharfi plánuje: zaměstná dalších 15 opravářů, s nimiž obsáhne více než 100 vesnic. Opravit pumpu stojí zhruba 2 dolary, což si vesnice mohou dovolit.

22

23

OBCHOD S DŮVĚROU

JAN FISCHER (1989) je ředitelem Nadačního fondu Kapka naděje. Absolvoval magisterská studia na skotské University of St. Andrews, na které promoval v oboru management a marketing. Po ukončení studií působil v české pobočce nadnárodní reklamní agentury Havas Worldwide Prague. Před nástupem do Nadačního fondu Kapka naděje působil tři a půl roku v největším českém mediálním domě CZECH NEWS CENTER, kde měl na starosti například marketing deníku Sport, magazínu ForMEN a řady online projektů.

Foto: Archiv Nadačního fondu Kapka naděje

Kdy jste poprvé zaznamenal filantropii?
Asi na základní škole, která byla významně financována nadací Ronalda Laudera.

Kdy jste poprvé v životě sám podnikl něco dobročinného?

Rád vzpomínám na období studií na Skotské univerzitě v St Andrews. Bydlel jsem v přístavním městečku Crail, kde se každou první neděli v měsíci organizoval úklid tamního parku. Komunitní rituál, kterého se účastnili všichni, od školních dětí až po staré dámy, které napekly koláče a donesly kafe na zahřátí. Nikdo nás nemusel organizovat, prostě to plynulo po svém a každý přidal ruku k dílu.

Proč jste se rozhodl přejít z komerční sféry do filantropické?

Jednoduše proto, že chci dělat práci, jejíž výsledky reálně pomáhají lidem, kteří se nešťastnou shodou okolností dostali do nešťastné situace. Korporátní zkušenost mi pomáhá odhadnout potřeby našich partnerů, rozumět jim a vymyslet pro ně smysluplné projekty.

Inspiruje vás nějaký konkrétní filantrop?

Inspirací je mi každý, kdo se rozhodl svou energii, čas nebo peníze investovat do dobročinnosti.

Jaké vnímáte v dobročinnosti nástrahy?

Velmi zjednodušeně řečeno není nadační činnost nic jiného než obchod s důvěrou. Jakmile se důvěra v nás jakkoli naruší, vše se zhroutl a často není cesty zpět. Proto je mým cílem, abychom byli maximálně transparentní a dobře komunikovali směrem k našim dárcům i veřejnosti.

S tím úzce souvisí i autenticita, která se občas trochu vytrácí. V tomto ohledu jsem rád, že za Kapkou naděje stojí silný příběh osobnosti, kterou Vendula Pizingerová je.

Měl by se ve filantropii více angažovat stát?

Stát a neziskový sektor by podle mého názoru měly fungovat v symbióze, ve které jeden doplňuje a podporuje druhého. Stát by měl bourat překážky v dobročinnosti a budovat pozitivní vztah k neziskovému sektoru. V Česku se často setkáváme s opakem. Na druhou stranu si trůfám dodat, že spousta práce je i na neziskovém sektoru samotném. My bychom měli nadační prostředí dál kultivovat, více spolupracovat a mluvit spolu.

V čem filantropie změnila vás?

Určitě se mě dotýkají příběhy rodin a dětí, které zasáhla vážná nemoc. Uvědomil jsem si, že opravdové problémy a boje se odehrávají úplně někde jinde než v zasedacích místnostech nebo kancelářích, jak jsem se často domníval.

Kdybyste měl neomezeně prostředků a času, kam byste svou energii dobročinně nasměroval?

S těmi prostředky jsem nohama na zemi... Všechnu svou energii směřuji do Kapky naděje, svým kolegům a našim partnerům. S Vendulou Pizingerovou vytváříme kompletně nový tým, připravujeme velké projekty a na české poměry neobvyklá partnerství. Naše nadšení se nám daří předávat dál směrem k našim dárcům, jejichž řady se rozšiřují, což nás všechny naplňuje a motivuje.

UMĚNÍ DAROVAT

THE ART OF GIVING

ČTVRTLETNÍK PRO OBNOVU
ČESKÉ FILANTROPIE

25 / LÉTO 2018

Vydává Nadace Via, Dělnická 1324/9, 170 00 Praha 7
Redakční rada Jiří Bárta, Martin Brát,
Dagmar Goldmannová, Ivana Janečková,
Miroslav Motejlek, Mikoláš Orlický, Ivan Pavlíček,
Lenka Schönfeldová, Marek Šálek
Šéfredaktor Nora Grundová
Grafická úprava Tomáš Brichcín, Robert V. Novák
Jazyková redakce Martin Brát
Externí spolupráce Hana de Goeij, Naďa Straková,
Jan Müller
Produkce Kristina Papoušková
Ilustrace Jan Laštovička
Tisk Indigoprint

Vaše náměty a připomínky zasílejte na e-mail:
umenidarovat@nadacevia.cz, kde můžete
také objednávat zasílání časopisu zcela zdarma.
ISSN 1805-4390, ev. č. MK ČR E 20786
Neprodejné

● ● ●
NADACE VIA

www.nadacevia.cz, www.umenidarovat.cz

**ČASOPIS UMĚNÍ DAROVAT VYCHÁZÍ DÍKY PODPOŘE DONA HAMERA,
VÁCLAVA DEJČMARA, IVANY A TOMÁŠE JANEČKOVÝCH, MARTINA KULÍKA A DALŠÍCH.**

